

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

GAZLAMALAR MATERIALSHUNOSLIGI
O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60111300 – Texnologik ta’lim

Fan/modul kodi GM1105		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Gazlamalar materialshunosligi	60	90	150	
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga tikuv buyumlari materialshunoslik bo'yicha gazlamalar, trikotaj, galantereya va bezak materiallari, tikuv jihozlari, tikuv mashinalarining asosiy turlari haqida nazariy bilimlar berish va ulardan amaliyotda to'g'ri foydalanish yo'l – yo'riqlarini o'rganishdan iborat. Fanning vazifasi - talabalarda Gazlamalar materialshunosligi faniga oid nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va malakalarni shakllantirish orqali fanning ijtimoiy iqtisodiy xususiyatlarini o'rgatishdan iborat berish. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1- mavzu. Gazlamalarning kelib chiqish tarixi. Kirish. Gazlamalarning kelib chiqish tarixi. Gazlamalarda ishlatiladigan tolalarning asosiy turlari. Birinchi tajribalar va mato namunalarini tayinlash 2-mavzu. Matolarning tasnifi va assortimenti. Matolar tolaning tarkibi, ishlab chiqarish usuli, pardozlash va bo'yash usuli bo'yicha tasniflanishi. 3-mavzu. Bo'yoq turlari. Matolarni bo'yash. Bo'yoq haqida asosiy ma'lumotlar. Bo'yoq turlari. Bo'yoqlarning tasnifi va ularning ma'nosi. Bo'yash usullari. III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Noto'qima mahsulotlar assortimentini va ularning turlari 2. Iplar ularning turlari,ishlatilishi 3. Gazlamalada uchraydigan nuqsonlarni topish. 4. Bolalar matolari uchun naqsh yaratish 5. Gazlamalar kirishini aniqlash 6. Tabiiy baglar yordamida matoni bo'yash 7. Gullarni matoga tushurishni o'rganish 8. Galanteriya mahsulotlardan bezak mahsulotini tayyorlash 9. Matolarda milliy naqsh turlarini chizish-IKAT 10.Matoga naqsh chizish uchun eskizlar				

11. Trikotaj methoda halyalar soni aniqlash
12. Shoyi, jun gazlamalar assortimentini o'rganish
13. Ip, zig'ir gazlamalar assortimentini o'rganish
14. Gazlamalarni o'rilishlarini aniqlash
15. Yangi matolar assortimentining xossalarini aniqlash
16. To'qimachilik tolalarining tuzilishini mikroskop yordamida tekshirish
17. To'qimachilik tolalarini bir-biridan ajratish usulini o'rganish
18. To'qimachilik iplarining xususiyatlarini o'rganish
19. Tikuvchilik materiallarining uzilish kuchi va uzilishdagi uzayishini zamonaviy asboblarda
20. Tikuvchilik materiallarining bikrligini zamonaviy asbobda aniqlash
21. Tikuvchilik materiallarining burmabopligini zamonaviy asboblarda aniqlash
22. Tikuvchilik materiallarining g'ijimlanmasligini zamonaviy asboblarda aniqlash
23. Tikuvchilik materiallarining xavo o'tkazuvchanligini zamonaviy asboblarda aniqlash
24. Tikuvchilik materiallarining o'zidan suv o'tkazmasligini zamonaviy asbobida aniqlash
25. Tikuvchilik materiallarining ishqalanishga chidamliligini zamonaviy asboblarda aniqlash
26. Tikuvchilik materiallarining yuvganda kirishishini zamonaviy asbobda aniqlash
27. Tikuvchilik materiallarining issiqlikni saqlovchanlik va elektrlanuvchanlik xossalarini aniqlash

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarining jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Sanoatda ishlatiladigan yangi tolalar assortimenti va xossalari.
2. Sanoatda ishlatiladigan yangi gazlamalar assortimenti va xossalari
3. Noto'qima, mahsulotlarning assortimenti va ishlatilishi.
4. Trikotaj mahsulotlarning assortimenti va ishlatilishi
5. O'zbekiston xom-ashyosi va sanoatda ishlatilishi. Asosiy xomashyo bazasi
6. Tikuvchilikda ishlatiladigan yangi mahsulot turlari
7. Bolalar uchun maxsus gazlamalar assortimentining xossalari va ahamiyati.
8. Yangi galanteriya mahsulotlarining assortimenti va sanoatda ishlatilishi, ahamiyati

	9. Chiqindilar assortimenti va ishlatilishi. 10. Matolardaghi milliy naqsh turlari 11. Shoyi gazlamalar assortimentini o'rganish 12. Ip gazlamalar assortimentini o'rganish 13. Ip tolali trikotaj assortimentini o'rganish 14. Jun gazlamalar assortimentini o'rganish 15. To'qimachilik gazlamalarining havo o'tkazuvchanligini zamonaviy asbobda aniqlash
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • Gazlamalar materialshunosligi fani hozirgi zamon talablarni ilmiy asoslarini tashkil etib, kiyim dizayni qonunlari asosida atrofimizda sodir bo'layotgan moda talablarni bilishi kerak haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) • Gazlamalar materialshunosligi nazariy asoslariga, qonun-qoidalariga tayangan holda kostyum dizayni masalalarni yechish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak nazariy asoslariga, qonun-qoidalariga tayangan holda kostyum dizayni masalalarni yechish haqida bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma). • Gazlamalar materialshunosligi qonun-qoidalariga tayangan holda mustaqil ravishda fikrlash, muammolarni yechish gipotezalarini ilgari surish, ularni tahlil qilish va egallagan bilimlarni qaysi joylarda, qay tarzda qo'llash qonuniyatlarini bilish va amaliyotda qo'llay olish haqida malakalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. X.Ismatullayeva, A.Abdullayeva, M.Ismatullayeva "Maxsus materialshunoslik". O'quv qo'llanma. – T.: "Iqtisod-moliya", 2007 y. 2. T.A.Ochilov va boshqalar "Tikuvchilik materialshunosligi".– T.: "Davr", 2014y. 3. T.A.Ochilov va boshqalar "Gazlamashunoslik". – T.: "O'zbekiston milliy

ensiklopediyasi”, 2014 y.

XI. Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Основные виды текстильных волокон : справ. / сост. Г.Е. Кричевский. М., 2002 г.
2. Шустов, Ю.С. Основы текстильного материаловедения / Ю.С. Шустов. М., 2007 г.
3. Abbasova N.G., Ahmedov B.B., Mahkamova SH.M., Ochilov T.A. “Yengil sanoat mahsulotlari materialshunosligi”. – T.: “Aloqachi” – 2006.

Axborot manbalari

<http://www.edu.uz>

<http://www.gov.uz>.

www.pedagog.uz

www.cspi.uz

www.pedagog.uz

www.edu.uz

www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O‘z.MK)

www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta’lim resurslari portali

7. Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024 yil “29” 02.01.2024 dagi qarori bilan tasdiqlangan

8. **Fan/modul uchun ma’sul:**

K.K.Matyaqubov CHDPU, “Texnologik ta’lim” kafedrası katta o‘qituvchisi.

9. **Taqrizchilar:**

R.S.Shermuxamedov – Chirchiq davlat pedagogika universiteti “Texnologik ta’lim” kafedrası dotsenti
Ochilov T.A.- TTYESI, “To‘qimachilik materialshunosligi” kafedrası professori, t.f.n.